

Zor eztanda gainditu deshazkunde selektiboarekin

Herrialde industrializatuek zor publikoa handitzeko daramaten dinamika geldiarazteko, deshazkundearen aldeko lider batzuek proposatu dute herri-lan erraldoiak gelditzea, gastu militarrek murriztea eta bizi politikoaren kostea gutxitzea. Alegia, deshazkunde selektibo bat abiaraztea, globalizazioa utzi eta ekonomia berriz lekuan kokatuz.

DESHAZKUNDEA EZ DA ENGOITIK urrutiko exotikokeria. *Décroissance*, *Decrescita*, *Decrecimiento*, *Degrowth*... munduak bizi duen krisi erraldoiari buruzko gogoetetan etenik gabe azaltzen den proposamena da. Mundutarrek bizi hobe bat izan dezaten ekonomiak hazi ez baina hertu egin behar duela.

Pentsamendu ildo horretako jende ezagunek berrikitan manifestua plazaratu dute ekonomia aurreratua astintzen dituen zor publikoa dela eta: *Dette publique, crise économique et décroissance bereuse* (Zor publikoa, krisi ekonomiko eta deshazkunde zoriontsua). Sinatzaileen artean dira Carlin Petrini *Slow Food* mugimenduaren liderra, Serge Latouche deshazkundearen teoriko nagusietakoa, Rino Marceca Italian abiadura handiko trenari aurre egiten dion Val di Susa haraneko lehendakaria eta Fabio Salviato Banca Eticaren fundatzailea.

“Zor publikoaren larritasuna –diote aurrekarietan– ez da behar adina baloratu. Bera da historiaren gaurko fasean hazkundearen zutoina. Salgaien produkzioa handitzen joateko nahitaezkoa da. Herrialde industrializatuetan gobernu guztiak sustatu dute, izan eskuineko edo ezkerreko”. Zergatik?

Estatuek eta lekuko administrazioek diru gehiago gastatu dute modu sistematikoan gero ordaindu

ahalko zutena baino, familiak ere bultzatuz gauza bera egitera, behar baino ugariago produzituko gauzak ezin zirelako erosi ez bazen zorpetuta: gauzak saldu gabe geratuz gero sistema osoa joango litzateke pikutara.

XXI.eko krisia azaldu zenetik, are zor handiagoak egin dituzte, hazkunde berrabiarazi nahian, kontsumoaren bidez. Ez dute emaitza onik lortu, deshazkunderazaleon ustez aurrerapen teknologikoak produkzio ahalmena gehiegi handitu duelako. Neurri berriek ez dute langabezia gutxitu, ugaritu baino. Baina makinek lanean segi behar dute, haiekin egin saldu egin behar da eta horretarako zorpean erostea beste biderik ez da.

Zor publikoa bereziki handitu dute herri-lan handiek. Sarritan agintari politikoek abiarazi dituzte ez lekuko beharrei erantzuteko, ekonomia mugiarazteko baino. Ingurumena birrinduz askotan, enpresa handientzako bazka dira, horretarako politikarien konplizitate behar dutelarik.

Obra faraoniko horietako asko maiz aipatzen dira, autobideak, tren lasterrak, eta beste, baina badira kalean gutxiago kritikatuak izan arren manifestu honetan espresuki aipatuak: kirol (futbol, tenis, igeriketa, atletismo...) txapelketa nagu-

Osservatorio Represione genetika hartutako argazkian, 2011n Italiako Turinen abiadura handiko trenaren kontra eta Val di Susa haraneko herritarren elkartasunez egindako manifestazioa. *Decrescita Felice* (Deshazkunde Zoriontsua) elkarteak plazaratu duen manifestuan aitzindaritzaren aitortzen zaie azpiegitura erraldoien kontrako mugimenduei: “Politikari berriak behar ditugu, oraingo eskuineko eta ezkerreko alderdietan hezi direnekiko *antropologikoki ezberdinak*, hazkundearen dogma formateatu gabeak, joan den mendeko dinamikatik kulturalki ezberdinak (...). Ari dira sortzen. Hazitegiak dira obra publiko handien eraikuntzari eta zerbitzu sozialen pribatizazioari aurre egiten dioten mugimenduak; horiek biak baitira enpresa handien eta kolore guztietako alderdi politikoaren arteko aliantzaren ardatzak”.

siak, Expoak, urteurrenak, nazioarteko biltzarrak.

Tartean, Joko Olinpikoak. “Greziaren zor publikoa gezia bezala hasi zen igotzen Atenasen 2004an egindako Joko Olinpikoekin. Turin da Italiako hiri zorpetuetako bat 2006an neguko Olinpiada ospatu zelako bertan”.

Gastu militarrek ere asko gizen-du dute zor erraldoia. AEBen kasuan, 1989an Berlingo harresia eroritakoan logika inperialerazi hasi zen jokatzen. Hasieran etekin handiak eman zizkien arren, “ikusten hasi da egoera bat Erromako inperioaren akaberaren antza hartzen ari dena, han ere probintziak kontrolatzeko beharrezko gastu militarrek handiagoak ziren handik ateratzen zizkieten altxorrek baino”.

Herri-lan handiak gelditu

Baina krisiaren deskribapenetik –gaur krisiaren jatorria esplikatzea moda bihurtu da– aurreago doaz manifestuan. Proposamenak egin dituzte, ziurrenik mundu osoko mugimendu aurrerazaleei irizpide interesgarriak eskainiko dizkietenak politika ekonomikoak epaitzerakoan edo eskaintzerakoan.

Lehenengo hiru erabakiak izan behar dute: herri-lan erraldoiak gelditzea, gastu militarrek murriztea eta bizi politikoaren kostea gutxi-

tzea. Azkenean, gaitz bera denaren hiru osagaitan esku gogor hartzea.

Europako eta munduko agintariek bestelako bideari ekin diote, alegia gastu publikoak murriztea; honek berekin dakar estatuen diru sarrerak murriztea, produkzio sektore osoak blokatzea eta langabezia are gehiago handitzea. Grezian ikusi da, Espainian beste hainbeste. *De facto*, deshazkunde basatia. Manifestuan, aldiz, oso bestelakoa proposatzen dute: deshazkunde selektiboa.

“Zor publikoa gutxitu edo bederen ez handitzearekin batera lanpostuak ugaritzekotan, produkzio jarduerak indartu behar ditugu inbertsioen kosteak gero ustiapen kosteetan lortutako aurrezteekin amortizatuko dituzten sektoreetan”.

Uko eginik ingurumena eta lehen-gaiak nagusiki hondakin bihurtzen dituzten obra faraonikoei, inbertitu azpiegiturak zaharbertitzen energia murrizteko: etxeen isolamenduak hobetzen, eraikin publikoak mantentzen, ur hornidura sarean hobetzen, hondatutako parajeak konpontzen...

Energia berriztagarrietan nagusiki autokontsumoari lotuak. Birziklatze bidez materialak berreskuratzea. Lekuko beharrak ahalik eta gehien asetzeko nekazaritza ez kimikoa. Komertzio txikia. Ekoizleen eta kontsumitzaileen arteko kateak laburtzeko banaketa sareak. Enpresa handiek ez baina txikiek edo ertainek, artisauek eta lekuko bulego tekniko berezietuek burutu ditzaketen jarduerak.

Aliantza berri bat antolatu behar da batetik nekazarien, merkataritxiaren, enpresa txiki eta ertainen, artisaunen eta lekuko profesionalen, eta bestetik obra handien eta zerbitzu publiko oinarritzkoen pribatizazioaren kontra ari diren mugimenduen artean, globalizazioaren saretik aldendu eta lekuko ekonomiak sustatzeko, erregai fosilak ahalik eta gutxien usatuz eta ahalik eta produkzio autonomia handiena eskuratzeko.

Sistemaren hondamendiak pertsonak eta herriak zanpatu ez ditzan programa baten lehen lerroak dira. Hondoratzea denbora kontua da, diote manifestuan. Gerta daiteke klimaren krisia lehenago, eta orduan irtenbidea zailagoa izango da. Krisi ekonomikoak atzeratzen baldin badu klimarena, aukera hori baliatuzeko osatu behar dira “sare ekonomiko, produkziozko eta sozial alternatiboak, modu independentean eta lekuan lekuko baliabideekin funtzionatzeko gai izango direnak. Historian beti hala izan baita”.

Honela bukatzen dute manifestua: “Gizadiaren historiaren fase berriari ekiteko oinarritu beharko da erresistitzeko ahalmenean, trantsizioa dramatikoa izango baita, belaunaldietan barrena pilatutako jakintzan, naturaren baliabideak errespetuz, eraginkortasunez eta adimentsu eraldatzean, elkarrekiko begirunean oinarritutako harremanetan. Gaurko krisia historikoa da, ez koiunturala. Etorkizunik ez duen ekonomia ereduaren krisia da, ezin da ez berregituratu eta ez hobetu ere, beste batez ordezkatu behar da” . ■

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira